საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტია

სახალხო საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

ფასი 50 კაპ.

კვირა. 1918 წ. სექტემბრის 1. № 320

0/9

138/09 N 693

სამეგრელოში ანარქიასთან საბრძოლველად გაგზავნა სახალხო რაზმი კონიაშვილის მეთაურობით.—მთავრობა უკვე შეუდგა დაბრუნებულ აწყურის ადმინისტრაციის მოწყობას.—საბჭოთა ჯარმა ეკატერინოდარი აიღო.—დასავლეთის ფრონტზე გერმანელებმა მტრის 72 ჯავშნოსანი გაანადგურეს.

ქართულ კლუბში

კვირას, სექტემბრის 1-ს

ჰიმნთა შეჯიბრება

დანიშნულია

ქართველთა სამხედრო კავშირის გაძლიერებული გუნდი

ნ. გ. ქართველიშვილის

ლოტბარობით შეასრულებს 2 განყოფილებაში ქართველ კომპოზიტორთა ჰიმნებს.

დასაწყისი საღამოს 9 საათზე.

ბილეთები დღეიდანვე იყიდება კლუბის კასაში. 1291

ღრმად დამწუხრებული ნინო დავითის ასული და ალექს ნდრე პავლეს ძე ნემიშანები შვილებით აუწყებენ ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ, საყვარელ დის, ცოლის დის და დეიდის

ზინა დავით ბარნაბიშვილის ასულ რაგუტოვსკის

ხან მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ მოულოდნელ გარდაცვალებას. პანაშვიდები ყოველ დღე საღამოს 7 საათზე ორბელიანთ ქუჩა № 16. გამოსვენება კვირას, სექტემბრის 1-ს დილის 10 საათზე მიხეილის საავადმყოფოს ეკლესიაში. დაკრძალვა წმ. ნინოს სასაფლაოზე.

გულდათუთქული დედ-მამა დეკანოზი დავითი და ქეთევან, დაი ევდოკია, ძმები მიხეილ და ვლადიმერ და რძალი მარიამ ბარნაბიშვილები, სიძე ვლადიმერ ბახილია და უდროოდ დაობლებულ პაწია კატო აუწყებენ ნათესავთ და მეგობართ

ზინა დავით ბარნაბიშვილის ასულ რაგუტოვსკის

ხან მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ მოულოდნელ გარდაცვალებას. პანაშვიდები ყოველ დღე საღამოს 7 საათზე ორბელიანთ ქუჩა № 16. გამოსვენება კვირას, სექტემბრის 1-ს დილის 10 საათზე მიხეილის საავადმყოფოს ეკლესიაში. დაკრძალვა წმ. ნინოს სასაფლაოზე.

იოსებ ზაქარიას ძე და ოლღა კანდელაკი შვილით დაღონა კოტეტიშვილი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ

ზინა დავით ბარნაბიშვილის ასულის რაგუტოვსკის

უდროოდ გარდაცვალებას. გამოსვენება დღეს დილის 10 საათზე მიხეილის საავადმყოფოს ეკლესიაში, დაკრძალვა წმ. ნინოს სასაფლაოზე. 1292

საქართველოს რესპუბლიკის შემოსავლის ნაწილის დეპარტამენტის ორგანიზაცია და მოსამსახურეები აუწყებენ ამხანაგებს თვალსაჩინო თანამოსამსახურის

ზინა დავითის ასულის რაგუტოვსკის

გარდაცვალებას. გამოსვენება დანიშნულია კვირას სექტემბრის 1-ს დილის 10 საათზე საკუთარ ბინიდან—ორბელიანის ქუჩ. № 16. დაკრძალვა წმ. ნინოს სასაფლაოზე. 932

ტფილისის მთავრობის საშუალო-ტექნიკო სასწავლებელი (დიდი თავრის ქუჩა, № 70).

აცხადებს, რომ მისაღები გამოცდა ქართულ ენაში, არითმეტიკაში, გეომეტრიაში და ალგებრაში 1 გაფართოებულ კლასში შესასვლელად, იმ პირთათვის, ვისაც დაუმთავრებია უმაღლეს პირველ დაწყებითი სასწავლებელი ან 4 კლ. საშუალო სასწავლებლისა, დაიწყება სექტემბრის 12-ს დილის 9 საათიდან. თხოვნის შემოტანა შეიძლება ყოველ დღე სასწავლებლის კანცელარიაში დილის 10—12 საათამდე. სასწავლებლის პანსიონი, თანახმად ღარიბ მოწაფეთა დამხმარე საზოგადოების დადგენილებისა, დაიხურა. 925

კერძო 4 კლასიანი სასწავლებელი „ახ ლიკოლა-პანსიონი“ მარამადავითის ქუჩაზე № 34. მოწაფეები მიიღება ყველა კლასში. სავაჟო ბაღში იქნება ორი განყოფილება: ქართული და რუსული. ცნობები მიიღება 9—11 დილით და 5—7 ტელეფ. 14 04. 936

ქართული უნივერსიტეტი

სრულუფლებო საბჭოს გადაწყვეტილებით აგვისტოს 7-ს გამოცხადდა:

ტფილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტად

უკვე არსებულ სიბრძნის მეტყველების (საისტორიო-ფილოლოგო) ფაკულტეტს ენკენისთვიდან ემატება სამათემატიკო-საბუნებისმეტყველო და სამკურნალო ფაკულტეტები.

სტუდენტებად მიიღებიან: 1) ყოველგვარი ტიპის უმაღლეს სასწავლებლებში კურს დამთავრებულნი, 2) ყოველგვარი ტიპის საშუალო სწავლებლებში კურს დამთავრებულნი: ვაჟთა და ქალთა გიმნაზიები, რეალური, კომერციო, სამიწისმზომლო და საგრონომიო, საეპარქიო და წმ. ნინოს სასწავლებლები, სამასწავლებლო და ქალთა ინსტიტუტები, კადეტთა კორპუსი, სასულიერო სემინარიები მართლმადიდებელთა (ოთხი კლასი) და გრიგოლიანთა დამასწავლებლო სემინარიები (1918 წელზე უფრო ადრე კურს დამთავრებულნი) მხოლოდ სიბრძნისმეტყველების, საპედაგოგიო და საფსიქოლოგიო დარგზედ იღებიან.

სტუდენტად ჩასარიცხავად საჭიროა: 1) თხოვნა უნივერსიტეტის გამგეობის სახელობაზე (უნდა აღნიშნული იყოს ფაკულტეტი და მთხოვნელის მისამართი, 2) მოწმობა განათლების ცენზის შესახებ (დროებით შეიძლება დედნის მაგივრად პირი გამოიგზავნოს ნამეტურ ფოსტით) და 3) მეტრიკული მოწმობა.

მსმენელად ჩაწერისათვის განსაზღვრული ცენზი სავალდებულო არ არის და ასეთ პირთაგან საკმარისია მხოლოდ თხოვნისა და სწავლის ფულის შემოტანა.

სწავლის ფული ყველასთვის (სტუდენტებისა და მსმენელთათვის) სემესტრში (ე. ი. ნახევარი წლისა) ათი თუმანია, რომელიც თხოვნასთან ერთად უნდა იქმნეს შემოტანილი.

უნივერსიტეტის კანცელარია ღიაა საღამოს 6—8 საათის, გარდა კვირა-უქმეებისა.

თხოვნების მიღება ენკენისთვის ბოლომდის; სწავლის დაწყება ოქტომბრის 1-ს.

ფოსტით: ტფილისი, ვაკე, ტფილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი.

1288 უნივერსიტეტის გამგეობა.

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

აცხადებს, რომ სწავლა ქალაქის პირველ-დაწყებით სკოლებში დაიწყება სექტემბრის 20-ს. 1293

სამშაბათს სექტემბრის 3-ს ახალ კლუბის ბაღში გამართულ იქნება უკრაინაში მიმავალ ქართველ სტუდენტების სასარგებლოდ

საღამო-სეირნობა

შემდეგის პროგრამით: კონცერტი—დეკლამაცია, სკრიპკა, სიმღერა-რომანსები და კომიკური ნომრები. გასართობები: ამერიკული აუქციონი, პტი-შვო, ფოსტა, ტუმბო და სხვა. დაუკრავს გერმანული ორკესტრი. გამართული იქნება ბუფეტი.

საღამო დაიწყობა 6 საათზე. 935

საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის მთავარი კომიტეტი აცხადებს, რომ

ენკენისთვის 15-ს ტფილისში მოხდება სოც.-ფედ. პარტიის დელეგატთა

კონფერენცია

განსახილველი საკითხები: 1. მომენტი და ჩვენი ტაქტიკა. 2. აგრარული საკითხი. 3. მოხსენებანი ადგილებიდან. ყოველი 150 წევრი პარტიისა ირჩევს ერთს დელეგატს. სადაც ნაკლებ აღმოჩნდება—იქ 100 აირჩევს. მეზობელ მცირე ორგანიზაციებს შეუძლიანთ არჩევნებისათვის შეერთება.

დიდი ცირკი

ძმ. ეფიმოვებისა

მიხეილის პრ., მუშტ., ახლო, საკუთ., ახლად შეკეთ. კაპიტალური საზამთრო შენობა, ტელეფ. 16-60.

დღეს, სექტემბრის 1-ს გაიმართება

საგასტროლო წარმოდგენა

მონაწილეობენ ნიკოლინი, კამო, ბ. ელიზაროვი და სხვ.

ანონსი: ამ დღეებში გაიხსნება შემოდგომის სეზონი. მთავარი ადმინისტრატორი ბ. ელიზაროვი 917

ტფილისი, სექტემბერი 1

ჩვენი დამოკიდებულება სამინისტროებისადმი

საზოგადოებისათვის ნათელია ამჟამად სოც.-ფედერალისტთა პარტიის პოლიტიკა ქართულ სახელმწიფოებრიობის შენების საქმეში. დაარსების პირველ დღიდან ჩვენი პარტია ქართულ სახელმწიფოებრიობის მოპოების ბრძოლაში იყო და როცა დღეს ეს ფაქტორი ეროვნულ აღორძინებისა ჩვენს ხელთ არის—რასაკვირველია ჩვენ ყოველგვარ ზომას მივიღებდით, რომ სახელმწიფოებრიობის იდეა საქართველოში არ მოსპობილიყო.

ჩვენ ძალიან კარგად ვიცით: მძიმე პირობებში გვიხდება მუშაობა. ბევრს ვთმობთ პრინციპებიდან, ეს ბევრს არ მოსწონს, მაგრამ ისიც ხომ მართალია, რომ ვინც რამეს აკეთებს ის ხან არ დათმობს, მაგრამ ხან დათმობს კიდეც. დათმობის პოლიტიკა კი არ არის უბედურება, უბედურება ჯიუტი დოგმატიკაა თუ მას მთელი ერის სიცოცხლე გადავატანეთ. დღეს ვერ დავასახელებთ ვერც ერთ მომქმედ პოლიტიკურ პარტიას, რომელიც სახელმწიფოს აშენებდეს და არაფერს სთმობდეს საერთო წყობილებისათვის.

საქართველოს სახელმწიფოსათვის ჩვენ ბევრი დავსთმეთ, შემდეგშიაც თავს დავსდებთ ოღონდ როგორმე არ გაკოტრდეს ქართული სახელმწიფო. მოკლედ ასეთია ჩვენი დამოკიდებულება საქართველოს სახელმწიფოებრივ ტრანსფორმაციასთან. აქედან თავისთავად გამომდინარეობს ჩვენი დამოკიდებულება ქართულ სახელმწიფოებრიობის — პარლამენტის და სამინისტროებში მუშაობისადმი.

ეხლანდელი ქართული პარლამენტის და განსაკუთრებით სამინისტროს პოლიტიკა ჩვენ მიგვაჩნია სწორ მიმართულებად, რომლის მიხედვით აშენდება საქართველოს დამოუკიდებლობა. ამ სამინისტროში თავიდანვე მხურვალე მონაწილეობა მიიღო ჩვენმა პარტიამ და დაავალა თავის წევრებს ხალხში, ჯარში, დაწესებულებებში, ყველგან მხარი დაუჭირონ მთავრობის პოლიტიკისათვის. ნურავის ეგონება, რომ არ ვხედავდეთ მრავალ ნაკლს ჩვენს მოქმედებაში, ჩვენი სამინისტროების შემოქმედებაში, მაგრამ ჩვენ ვამბობთ: მოსაწონია საერთო პოლიტიკური კურსი ეხლანდელ სამინისტროების, ვინაიდან ახალ სახელმწიფოების აგება მხოლოდ ასეთ კურსით მიგვაჩნია შესაძლებლად. მეტი ენერგია, მეტი გამოცდილება, მეტი გაბედულება—აი რა ესაჭიროება დღეს ჩვენს სამინისტროებს და პირდაპირ ვაცხადებთ, თუ საერთო პოლიტიკურ მიმართულებას პირნათლად დაიცავს რომელიმე ჯგუფი, ხოლო უმჯობეს მოღვაწეებს დაგვისახელებენ სამინისტროს სათავეში ჩასადგომად, ჩვენი პარტია ასეთ მოღვაწეს მხარს მისცემს თუნდაც იგი მოღვაწე სცვლიდეს თვით რომელიმე ჩვენი ამხანაგის მუშაობას სამინისტროში.

დიახ, ჩვენთვის საინტერესოა პოლიტიკური მიმართულება სახელმწიფოსი, ხოლო სამინისტროში ჩვენს მუშაობას იმდენადაც ვაქცევთ ყურადღებას, რამდენადაც სახელმწიფოს ასეთს პოლიტიკას პირნათლად ვემსახურებით. თანამედროვე ქართულ სახელმწიფოებრივ პოლიტიკას ამნაირად ჩვენ არას შემთხვევაში არ ვუღალატებთ, თუნდაც ჩვენ წაგვერთვას საშუალება რომელიმე მაღალ დაწესებულებაში პირადი თანამშრომლობისა. ჩვენ გვწამს და გვჯერა, რომ ჩვენს ხალხს შეგვიძლია ვემსახუროთ, როგორც სამინისტროსა და პარლამენტში ისე თვით საზოგადოებაში, ხალხში ყოველგვარ შავ სამუშაოს მიღებით. მაშასადამე ჩვენი დამოკიდებულება ეხლანდელ სამინისტროსადმი შეიძლება შეიცვალოს მხოლოდ მაშინ, როცა გამოირკვევა ცვლილება სახელმწიფოებრივ კურსის თუ ეს კურსი ნიადაგს შეუსუსტებს საქართველოს თავისუფლებას. თუ საქართველოს სიცოცხლისათვის არა სასურველი სახელმწიფოებრივი გეზი მიიღო სამინისტრომ ამ უკანასკნელ ინსტიტუტის ყოველი უწყებაც რომ შემოგვთავაზონ ერთ წუთსაც არ ვიკისრებთ ჩვენი ერის საზარალო საქმეს და შეცვლილ მავნებელ სახელმწიფოებრივ გეზს შევებრძოლებით მთელის ჩვენის ინტელექტუალური და ფიზიკურის ენერგიით.

საგარეო ვითარება

ჩვენი საგარეო ამბები ერთ წერტილზე გაიყინა. ჩვენი საერთაშორისო მდგომარეობა ისევ ბუნდოვანი და გამოურკვეველია. ეს აიხსნება ალბად იმით, რომ არ გარკვეულა დამოკიდებულება იმ დიდ სახელმწიფოებისა, რომელთა ინტერესები ერთმანეთს შეხვდნენ ჩვენს ტერიტორიაზე. პატარა ერებს დღევანდელ ძალადობის და ტაციაობის დროში ყოველთვის უჭირთ საკუთარი საგარეო პოლიტიკა აწარმოონ. იმათ უნდა შეუთანხმონ თავისი გზა თავის „მფარველების“ და ძლიერი მეზობლების გზას. მათი ბედი წყდება სხვაგან. განსაკუთრებით ძნელია საკუთარი საგარეო პოლიტიკა იმ ერისათვის, რომელიც ჩვენსავით ახლად იწყებს სახელმწიფოებრივ ცხოვრებას და რომლის მდგომარეობა ჯერ კიდევ გამაგრებული და ნიადაგ მოპოებული არაა. იგი მუდამ აქეთ-იქით იცქირება ცდილობს გაიგოს ვინ რას ფიქრობს, რას განიზრახავს და როგორი საერთაშორისო ურთიერთობა მყარდება, რომ სადმე არ გავიჭყლიტო და ვინმემ არ გადამყლაპოსო. ამ მწვავე გარემოებას კიდევ უფრო ართულებს ის რომ დღეს საერთო ომია, ბევრი სახელმწიფოს, მათ შორის დიდის და მძლავრის, ყოფნა-არყოფნის და ვან კითხვის წამია და ცხადია, თითოეული მათგანი მოინდომებს ხელი წაავლოს, თუ სადმე რაიმე ცოცხალი ძალა დარჩენილა, და გამოიყენოს თავის საომარ პირობების გასაუმჯობესებლად. დღეს ყოველი პატარა ერი რომელისამე დიდი სახელმწიფოს სამხედრო იარაღი და მასალაა. პატარა ერები ამ მხრით არიან ყოვლის უწინარეს მიმზიდველნი და საინტერესონი. დედამიწის ყველა დიდი სახელმწიფო უკვე ჩათრეულია ომში. დარჩენილია რამდენიმე პატარა ერი და ეხლა ჯერი მათზეა. რაც უნდა პატარა იყოს სახელმწიფო, დღეს მაინც ფასი აქვს ბრძოლის ველზე—ან იმიტომ, რომ ჯარს მიაწვდის დასახმარებლად მებრძოლებს, თუნდაც მცირედს, ან იმიტომ, რომ მის მიწა-წყალს სტრატეგიული მნიშვნელობა აქვს, ბაზაა, გზა, საიდანაც ერთი მხარე უფრო მარჯვედ მიუდგება მეორეს და მით უპირატესობას მოიპოვებს, ან კიდევ იმიტომ, რომ პატარა სახელმწიფოს ტერიტორიაზე მოიპოვება ომისათვის საჭირო მადანი, სურსათი.

ერთის სიტყვით, ბევრნაირია გარემოება, რომლის მეოხებით პატარა ერების და სახელმწიფოების ომის ფარგალში ჩათრევას დიდი ღირებულება აქვს მებრძოლებისათვის.

ამ თვალსაზრისით უნდა შევხედოთ ჩვენს საერთაშორისო მდგომარეობასაც. ჩვენც არავითარ გამონაკლისს არ წარმოვადგენთ ამ შემთხვევაში. თუ ჩვენი ქვეყანა რაიმე ინტერესს და ყურადღებას იწვევს გარედ, მხოლოდ იმიტომ უპირველესად, რომ ომის ველისთვის მნიშვნელოვან ადგილს წარმოადგენს ამ თუ იმ ღირსებით. რასაკვირველია, ამ ყურადღების დახმარებაში არა მცირე როლს თამაშობს სამერმისო ეკონომიური სარგებლობა, მაგრამ უეჭველია, რომ დღეს დღეობით მაინც პირველობა ეკუთვნის მაროხის (მარსის) ინტერესს და არა ბანკირისა და მრეწველისას...

გერმანიამ დიდი სამსახური გაგვიწია თავზედ ოსმალეთის ალაგმისათვის მისი ჯარი დიდად საჭირო იყო. სხვაფრივაც დაგვეხმარა გერმანია და ახლაც გვეხმარება. ამის აღნუსხვა არ მინდა აქ, ეს შემდეგ უფრო შეიძლება დალაგებით და ვრცლად. მხოლოდ უნდა ვსთქვა: გულუბრყვილობა იქნება ვიფიქროთ, რომ გერმანელთა ჯარი მიტომ მოვიდა ჩვენში, რომ საქართველო დაეცვა და განემტკიცებინა. გერმანია ასეთს შეხედულებას ვერ იხელმძღვანელებს თავის საერთაშორისო პოლიტიკაში. მისი გზის მაჩვენებელი საკუთარი ინტერესი და სარგებლობაა. გერმანია იმისთვის ჩამოვიდა საქართველოში, რომ ამას უკარნახებდა თავისი გამარჯვების მოსაზრება და გეგმა, და თუ ჩვენი და მისი ინტერესები ერთმანეთს შეხვდნენ აქ, ეს სრულებით არ ნიშნავს, რომ ერთი მეორისაგან გამომდინარეობს, ერთი მეორეს აუცილებლად თან სდევს ყოველთვის და ყოველგან..

მაგრამ რაკი ინტერესები ერთმანეთს შეხვდნენ და ურთიერთი სარგებლობაა, უნდა ფხიზლად და წინდახედულად გავსინჯოთ ყოველივე და ერთის ინტერესმა არ უნდა დაჩაგროს მეორეს უფლება. გერმანიას ჩვენი სწავლება არ სჭირია და იგი სავსებით გამოიყენებს ჩვენს ქვეყანას ყოველი საქმისათვის როგორც სადღეისოთ ისე სამერმისოთ. ვერც იმას მოვითხოვთ, რომ გერმანიამ იზრუნოს ამ ინტერესების შეხვედრის დროს ჩვენის უფლებისათვის არა ჩვენი სარგებლობა და ინტერესი ჩვენ თვითონ უნდა დავიცვათ, თვითონ უნდა ვიზრუნოთ, რომ საქართველოს და ქართველ ხალხს არა დააკლდეს რა არც აწმყოში და არც მომავალში. ჩვენსა და გერმანელებს შორის ყველაფერი გარკვეული უნდა იყოს ყველაფერმა ნათელი უფლებრივი სახე მიიღოს. ეს ურთიერთობა სხვა და სხვა მხრივთა—ეკონომიური, პოლიტიკური, სტრატეგიული. ყველაფერში დიდი წინდახედულობა გვჭირია. სხვაზე დღეს არაფერს ვიტყვი, მხოლოდ მინდა გავიხსენო ერთი რამ: საქართველოს დამოუკიდებლობის არსებობისათვის აუცილებლად საჭიროა მისი ტერიტორიის უზრუნველყოფა. გერმანიის წარმომადგენელი დაგვპირდა ახალქალაქ-ახალციხის მაზრების დაბრუნებას და ბათომის ოლქის საკითხის გადასინჯვას. ამ დაპირების შესრულებას ჩვენთვის საარსებო მნიშვნელობა აქვს და უნდა ვთხოვოთ გერმანიას, მიაქციოს ამ გარემოებას განსაკუთრებული ყურადღება...

სამ. ფირცხალავა.

სკოლის საკითხი

საქართველოს ეროვნულ საბჭოში სრულიად მოულოდნელად დიდი კამათი გამოიწვია სახალხო განათლების სამინისტროს შტატებმა. როგორც მკითხველებს მოეხსენებათ, სახალხო განათლების მინისტრმა გიორგი ლასხიშვილმა ეროვნულ საბჭოში შეიტანა მთავრობის კანონ-პროექტი განათლების საქმის ცენტრალური ორგანიზაციის—სამინისტროს—კანონ-პროექტი.

ამ კანონ პროექტმა განვლო ყველა საპარლამენტო სტადია და თითქმის უცვლელად წარუდგინა ეროვნულ საბჭოს დასამტკიცებლად. მაგრამ ეროვნულ საბჭოში სოციალ-დემოკრატიულმა ფრაქციამ, რაღაც უცნაური და გაუგებარი მიზეზებისა გამო, არა მეგობრული დამოკიდებულება გამოიჩინა სახალხო განათლების სამინისტროსადმი უპირველესად ყოვლისა ხაზი გაუსვა იმ გარემოებას, რომ სახალხო განათლების სამინისტროს „ძვირი“ ორგანიზაცია შეუქმნიაო ამ მოსაზრების ძალით წინადადება მისცეს საბჭოს თითქმის გაენახევრებინათ ხარჯი შტატების შემცირებით.

ვინც ახლო სდგას ჩვენს კანონმდებლობასთან, ეცოდინება, რომ სახალხო განათლების სამინისტროს ხარჯი ყველა სამინისტროს ხარჯებზე გაცილებით ნაკლებია. სწორედ ამიტომაც მინისტრის პროექტმა არავითარი პროტესტი არ გამოიწვია მთავრობისა, არც სახელმწიფო კონტროლიორისა და არც ეროვნულ საბჭოს საფინანსო კომისიისა

ჩვენთვის თავდაპირველად სრულიად გაუგებარი გახდა ასეთი ტენდენციური გაზვიადება სახალხო განათლების სამინისტროს ხარჯთ-აღრიცხვისა: ტენდენციურად მივიჩნიეთ სახალხო იგი იმიტომ, რომ ჩვენის წარმოდგენით საჭირო იყო არა შემცირება, არამედ გადიდება შტატებისა—იმდენად საჭიროდ მიგვაჩნია ფართო ნიადაგზე იყოს დაყენებული სახალხო განათლების საქმე ჩვენში.

მართლაც თუ ჩვენ ძველებურ ბიუროკრატიულ გულგრილობას არ გამოვიჩენთ სახალხო განათლების საქმისადმი, ჩვენი ქვეყანა რამდენადაც კი შესაძლებელია სკოლებით უნდა მოვფინოთ. ჩვენში, სამწუხაროდ, ერობა ჯერ არ არის, რომ ამ საქმეში სამინისტროს შეეშველოს და თავისი მოღვაწეობით გვერდში ამოუდგეს. ეხლა რომ ერობა შემოგვაქვს, იგი რამდენიმე წელიწადი შინაგანი ორგანიზაციის პროცესში იქნება და იძულებული გახდება უპირველესად ყოვლისა ისეთ საქმეებს გაუძღვეს, ურომლისოდაც ჩვენს სოფელს აუცილებლად ტყავი გასძვრება. ძალიან მწვავედ სდგას ჩვენს ქვეყანაში ირრიგაციის საქმე, ავადმყოფობა და ანტისანიტარული მდგომარეობა სოფლებისა მუსრს ავლებს ჩვენს სოფლებს; უგზობა აძვირებს სოფლის მეურნეობის პროდუქტს და სხვა. ერობას თავიდანვე იმდენი თავ-სატეხი დააწვება კისერზე, რომ სახალხო განათლების ფართოდ დაყენებას ვერ შესძლებს.

სახალხო განათლებას სამინისტრო კი დღესვე, ხვალვე უნდა შეუდგეს სკოლების გახსნას სოფლებში. მთელი რაიონები, განსაკუთრებით კი უკან ჩამორჩენილი რაიონები დღესვე უნდა მოიფინოს სკოლებით, თუ გვინდა მართლა სარგებლობა მოვუტანოთ ხალხს და უკან ჩამორჩენილობასა და უკულტურობას მხოლოდ ზარბაზნების ყუმბარებით არ გავუმასპინძლდეთ. ამისთანა პირობებში არ გვეგონა, თუ ეროვნულ საბჭოში გამოჩნდებოდა ისეთი ფრაქცია, რომელიც სახალხო განათლების სამინისტროს ისედაც შემცირებული ხარჯების ზედმეტ შემცირებას მოითხოვდა. მით უფრო მოულოდნელი იყო ეს სოციალ-დემოკრატიული ფრაქციისაგან. ბ-ნი ალ. ლომთათიძის მიერ მოყვანილი მოსაზრება, რომ მომავალში სკოლები ერობას გადაეცემა და ამიტომ ეხლავე სამინისტრო ხარჯები უნდა შევამციროთო, იმდენად უსაფუძვლო აღმოჩნდა, რომ მათივე ფრაქციის მომხსენებელმა ბ-ნმა ნოე ცინცაძემ შეუძლებლადა სცნო მხარის დაჭერა და სოციალ-დემოკრატიულმა ფრაქციამაც თავისი წინადადება უკან წაიღო.

საზოგადოდ სურვილი სამინისტროს შტატების შემცირებისა გაუგებარი გაჰხდება ჩვენთვის, შემდეგ რომ არ აღმოჩენილიყო, რა მოსაზრებით ხელმძღვანელობდა ფრაქცია.

მან შემოიტანა ისეთი შესწორება, რომელიც უბრალო შენიშვნის სახით ყირამალა აყენებდა მთელს უწყებას და სკოლის საკითხსაც საბოლოოდა სწყვიტავდა. ფრაქციამ მოითხოვა, სახალხო განათლების სამინისტროს ორგანიზაციის კანონ-პროექტები უბრალო შენიშვნის სახით აღნიშნული იყოს, რომ სახალხო და საშუალო სასწავლებლები უნდა გადაეცეს საქალაქო და საერობო თვითმართველობებს. მხოლოდ ამნაირი შესწორების შემოტანის შემდეგ გაჰხდა ცხადი, რად მოითხოვა სოციალ-დემოკრატიულმა ფრაქციამ სამინისტროს შტატების შემცირება. მისთვის უკვე უდავო პედაგოგიურ ჭეშმარიტებად ყოფილა ცნობილი, რომ საშუალო სასწავლებლების გამგებლობა თვითმართველობათა ხელში უნდა იყოს.

უპირველესად ყოვლისა უნდა აღვნიშნოთ, რომ ეს საკითხი პედაგოგიურ ლიტერატურაში არც ისე უდავოა, როგორც ეს სოციალ-დემოკრატებს ჰგონიათ. მართალია რუსეთის მოწინავე საზოგადოება ამისთვის იბრძოდა, მაგრამ ეს ჰხდებოდა იმიტომ, რომ საქალაქო და საერობო თვითმართველობანი ერთად ერთი ორგანიზაციები იყო, რომელთა საშუალებითაც შესაძლებელი იყო სკოლის განთავისუფლება ბიუროკრატიის ოპეკისაგან. ამიტომ რუსეთში ეს საკითხი პედაგოგიურ დოგმატად გადაიქცა. მაგრამ ეს კიდევ იმას არა ნიშნავს, რომ საშუალო სკოლის გადაცემა ქალაქის ხელში სწყვიტავს საკითხს საშუალო სკოლის განთავისუფლებისას. საშუალო სკოლას ემჩნევა ტენდენცია თავისუფლად, ავტონომიურად ყოფნისა და ასეთი ტენდენცია ძალიან მალე ქალაქის ოპეკასაც კი შეუძლებლად გაჰხდის, არამც თუ სამინისტროსას. ასე ზერელად, კალმის ერთი მოსმით გადაწყვეტა ამ საკითხისა, უკვე უდავო პედაგოგიურ ჭეშმარიტებად აღიარება იმ დებულებისა, რომ თუ სკოლა ქალაქის ხელში იქნება, იგი თავისუფალი იქნება, ხოლო თუ სამინისტროს ხელში დარჩა—დამონებულიო, მხოლოდ ისეთს პირებს შეუძლიანთ, რომელნიც ჯერაც ვერ განთავისუფლებულან იმ ატმოსფერის ზეგავლენისაგან, რომელიც რუსეთში შეჰქმნა სკოლის გარშემო ატეხილმა ბრძოლამ.

მაგრამ ამასაც რომ თავი დავანებოთ, საშუალო სკოლისა და საზოგადოდ სკოლის მდგომარეობის გამოსარკვევად საჭიროა ცალკე, პუნქტუალურად დამუშავებული და ზედ-მიწევნით აღნუსხული დებულება სკოლათა მდგომარეობის შესახებ,—ისეთი დებულება, რომელიც ყველა მხარეს სათანადო ანგარიშს გაუწევს და მთელი რიგი საკანონმდებლო აქტის საშუალებით მტკიცე უფლებრივ საფუძველზე დაამყარებს ყველა ტიპისა და ხარისხის სკოლას.

ჩვენ წინააღმდეგნი არა ვართ იმისა, რომ ასეთი დებულება რაც შეიძლება მალე შემუშავდეს და მალე ჩამოყალიბდეს ქართული სკოლის უფლებრივი და პედაგოგიური სახე, მაგრამ კალმის ერთი მოსმით, შენიშვნის უბრალო სახით ამ მთელი საკითხის გადაწყვეტა ისეთს ანტისახელმწიფოებრივ და ანტიპედაგოგიურ მოვლენად მიგვაჩნია, რომ მოვითხოვთ სოციალ-დემოკრატიული ფრაქციის მიერ შემოტანილი შესწორების კათეგორიულ უარყოფას.

სახალხო განათლების სამინისტროს კონსტრუქცია ერთი საქმეა და სკოლის უფლებრივი მდგომარეობა—მეორე ერთის მეორეში არევა და გზა და გზა გადაწყვეტა მთელი საკითხებისა ყოვლად შეუწყნარებელ მეთოდებსა ჰქმნის კანონ-მდებლობისას.

მდგომარეობა ავალებს ადამიანს მთავრობისა და ყველა საპარლამენტო ინსტანციაში განვლილი კანონ-პროექტი თუ ესეთი შენიშვნით გადაყირავდა, ამაში ჩვენ უნდა დავინახოთ ან სოციალ-დემოკრატიული ფრაქციის სიჯიუტე ან სურვილი უნდობლობის გამოცხადებისა იმ მთავრობისადმი, რომელსაც კანონ-პროექტი შემოაქვს. და აი, სწორედ ამიტომაც ვამბობთ, რომ მდგომარეობა ავალებს ადამიანს, როდესაც ისეთი მდგომარეობაა შექმნილი, რომ მთავრობა და საპარლამენტო კომისია მისი თავმჯდომარის სახით მთავრობის კანონ-პროექტის რედაქციას იცავს და წინააღმდეგობას უწევს შესწორებას, სოციალ-დემოკრატიული ფრაქცია ვალდებულია ამ მდგომარეობიდან თავისი დასკვნა გამოიყვანოს და მექანიკურის წესით, თითის აწევით, არ მიიღოს ისეთი შესწორება, რომელიც მთავრობას შეუძლიან და უფლება აქვს მიიღოს როგორც აქტი უნდობლობისა..

არ. ჯაჯანაშვილი.

სასურსათო პოლიტიკა

თანამედროვე საზოგადოებას აქვს მთელი რიგი მოთხოვნილება რომლის დაკმაყოფილება აუცილებელია. რადგანაც მოთხოვნილება მრავალგვარია, ამიტომ საზოგადოების დაკმაყოფილებაც მოითხოვს ღირებულებათა ერთგვარ კომბინაციას, ორგანიზაციას რისთვისაც შენდება თანამედროვე სახის სახელმწიფო. ამ სახელმწიფოს მოქალაქე უყენებს მოთხოვნილებას, რომელსაც სახელმწიფო კანონიერად სთვლის და ცდილობს იგი დააკმაყოფილოს. ერთ ასეთ მოთხოვნილებად უნდა ჩაითვალოს მცხოვრების სასურსათო მოთხოვნილება, ეგრედ წოდებული ჭამის უფლება. ჭამის უფლება იმით განირჩევა სხვა უფლებიდან, რომ შეიძლება უყურადღებოდ დასტოვოთ საარჩევნო უფლება, შრომის უფლება, დაზღვევის უფლება, მაგრამ ჭამის უფლების წართმევა—შეუძლებელია. ამნაირად, სასურსათო საკითხი, სასურსათო პოლიტიკა სახელმწიფოებრივ პოლიტიკის ერთი ორგანიული მოვლენათაგანია.

თანამედროვე პარლამენტიც დიდ ყურადღებას აქცევს ამ მოვლენას. გერმანიაში რეიხსტაგმა საგანგებო „სასურსათო საბჭოც“ შექმნა, რომელშიაც შედიან მხოლოდ პარლამენტის წევრები, რიცხვით 15. ომის დროს რუსეთში სურსათის სამინისტრო დაარსეს, საქართველოშიაც არსებობს ამ ჟამად სასურსათო სამინისტრო,

ჩვეულებრივ დროსაც ხდებოდა რეგულიარიზაცია სურსათის საქმის, მაგრამ ეს ხდებოდა კერძო თაოსნობის, ე. ი. ვაჭრების საშუალებით. მხოლოდ მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევარში კაპიტალისტურ სასურსათო ორგანიზაციებს მეტოქედ გამოეცხადა დემოკრატიული სასურსათო ორგანიზაციები—კოოპერატივები. უმთავრესად ეს ორი, ბურჟუაზიული და დემოკრატიული ორგანიზაცია ასრულებდა სასურსათო საქმის რეგულიარიზაციას. ორივე დაწესებულება თავისუფალ თვით-ორგანიზაციის საფუძველზე იყო აღმოცენებული და მეტოქეობას ახერხებდა თავისუფალ შეჯიბრების ნიადაგზე ომამდე ამ ორ განიზაციებს ხშირად ემატებოდა თვითონ სახელმწიფო იძულებითი რეგულამენტარიზმით, მაგრამ ამ შემთხვევაში ასრულებდნენ არა წმინდა სასურსათო საკითხის რეგულიარიზაციას, არამედ სახელმწიფოს ფინანსურად ემსახურებოდნენ, ვინაიდან, პურის, არაყის, ან თუთუნის მონოპოლია შემოსავლის დიდი წყარო იყო სახელმწიფოსათვის.

შეიძლებოდა თუ არა ომის დროს ამ ორგანიზაციების ამარა დატოვება სურსათის საქმის, ან თუ ეს შეუძლებელი იქნებოდა რა სასურსათო პოლიტიკა უნდა ეწარმოებინა სახელმწიფოს მცხოვრებთა უზრუნველსაყოფელად?

მშვიდობიანობის ხანა ძირ-ფესვიანად განირჩევა ომის ხანიდან. მშვიდობიან დროის ორგანიზაციები ემყარებოდნენ მსოფლიოს ეკონომიკას, რომლის ნაწილებში მჭიდრო ურთი-ერთობა ერთი წუთითაც არ წყდებოდა. ომის ხანაში კი მთლიანი მსოფლიო დანაწილდა, ეკონომიური ცხოვრება შეჩერდა, საქონლის გაცვლა-გამოცვლა მოისპო. პირველ ხანაში ჩვენ საქმე გვქონდა სურსათის სიმრავლესთან და მისი რეგულიარიზაცია მარტივი იყო, მეორე ხანაში საქმე გვაქვს სურსათის სიმშილთან, რაიცა ართულებს მდგომარეობას.

რაკი თანამედროვე ომმა მსოფლიო ომის ხასიათი მიიღო, თავის წიაღში ჩაითრია რამდენიმე მილიონი მუშა და წარმოებას ახალი საქმე გაუჩინა, იმდენად შემცირდა სურსათის დამზადება, თუმცა სურსათის მოთხოვნილობა თან და თან იზრდებოდა. 1917 წელში რუსეთისათვის საჭირო იყო 800 მილიონი ფუთი ხორბლეულის დამზადება, რაიცა 1916 წელში ჯარი მხოლოდ 300 მილიონს მოითხოვდა. ასეთი იყო მდგომარეობა ყველგან და საქართველოშიაც, თავი იჩინა სურსათის ნაკლებობამ და კითხვა იბადება მისი ისე განაწილებისა, სახელმწიფოს კეთილდღეობა არ დაირღვეს.

როცა სურსათი ბლომად არის სახელმწიფო თავს არხეინად გრძნობს, კონკურენტები და კოოპერატივები ნორმალურ პირობებში აყენებენ ფასებს, მაგრამ როცა სურსათის კრიზისი დგება სასურსათო ანარქია ჩნდება, სპეკულაცია იღვიძებს და ფასების მოძრაობა უწესოების სახეს იღებს. აი ასეთ პირობებში სახელმწიფოს არ შეუძლია მაყურებლის როლში გამოსვლა, ის იძულებულია სასურსათო პოლიტიკა აწარმოვოს და თვით დაიცვას სახელმწიფოს უმრავლესობის ინტერესები.

ჩვეულებრივად ჭამის უფლება შეთვისებული და კარგად აქვს დაცული ბურჟუაზიას. ვესტორპის გამოანგარიშებით (ლურიე) შეძლებული სჭამს გერმანიაში 247,5 გრამ ფქვილს, მუშა კი—211 გრამს, სიძვირეში ეს პროპორცია იცვლება მუშების საზარალოდ, ბურჟუაზია საოჯახო საწყობებს იკეთებს და იმდენადვე იმშევა მუშათა კლასი, რომელსაც მუდამ კარგად ახსოვს კუჭის და ჭამის უფლება. ასეთ პირობებში სახელმწიფო მოვალეა გამოვიდეს ასპარეზზე და მიზნად დაისახოს ორი გარემოება: გამრავლება სასურსათო საგნების წარმოების ან შემოტანის გაფართოვებით, ან შემდეგ გაინაწილოს არსებული სურსათი ისე, რომ ის უფრო კარგად იყოს დაკმაყოფილებული ვინც სისხლით და ოფლით იცავს სახელმწიფოს სიცოცხლეს.

არც კერძო ვაჭრობას და მის ორგანოებს, არც კოოპერაციას თავის კავშირებით ვერ შეუძლიან ამ საქმის მოწყობა. ეს სავსებით სახელმწიფოს სფეროა, საკანონმდებლო და სადმინისტრაციო მომენტია. და მართლაც ამ სფეროში სათანადო ადგილს იჭერს მთავრობა. გერმანიაში 1915 წლის იანვრიდან სახელმწიფო ჩაერია სურსათის საქმეში ასევე მოხდა ინგლისში საფრანგეთში, ავსტრიაში, რუსეთში, საქართველოში.

სასურსათო პოლიტიკის წარმოება სახელმწიფოს მიერ ბედითი აუცილებლობაა. მაგრამ კითხვაც ამაში მდგომარეობს თუ როგორ უნდა ჩაერიოს სახელმწიფო სასურსათო საქმეში. გერმანია და რუსეთი ორი ტიპიური სახელმწიფოა, რომელთაგანაც პირველი იმას გვიჩვენებს, თუ როგორი პოლიტიკა უნდა ვაწარმოოთ სასურსათო პოლიტიკაში, ხოლო მეორე—როგორი პოლიტიკა არ უნდა ვაწარმოოთ.

რუსეთი ჩაერია სურსათის საქმეში და შექმნა მრავალი ადგილობრივი და ცენტრალური სასურსათო კომიტეტი. ამ კომიტეტების ორგანიზაცია დაუჯდა სახელმწიფოს თითქმის ნახევარი მილიარდი მანეთი და როგორც კი ამ მხრივ ნაბიჯი გადადგა, ლამის იყო სული ამოაძვრეს ვაჭრებისა და კოოპერატივების სასურსათო პოლიტიკას. საქართველოშიაც ვიწვნიეთ ამ ორგანიზაციის მადლი. სასურსათო კომიტეტმა სანოვაგე მეტად გააძვირა, მომუშავეთ მისცეს დიდი ჯამაგირები და მრავალი ცოცხალი ძალა მოიტაცეს კოოპერატივებიდან. იყო დრო როცა ამიერკავკასიის საკოოპერაციო კავშირში მხოლოდ ერთი ღა კაცი დარჩა თავის ადგილას. ასევე მოხდა რუსეთშიაც. რუსეთის საკოოპერაციო მოღვაწეები პროკოპოვიჩი, ზელგეიმი. და სხ. სასურსათო საქმის ორგანიზაციისათვის მოშორდნენ მოსკოვს, გადაბარგდნენ პეტროგრადში და კავშირის საქმეები ფრიად უმწეო მდგომარეობაში იქმნა ჩაყენებული.

საქართველოში ამ ჟამად სასურსათო კომიტეტები მოსპობილია და ხაზინა განთავისუფლებულია რამდენიმე ასი ათასი მანეთის უსარგებლო ხარჯიდან. გერმანიას ასეთ ექსპერიმენტისათვის თავიდანვე არ მიუმართავს. მან ძალიან ფართოდ გამოიყენა კოოპერატივებისა და საქალაქო დაწესებულებათა ორგანიზაციები და ამათი დახმარებით განახორციელა ცხოვრებაში სურსათის სამართლიანი განაწილების პროექტი, რომლითაც ფიზიკურად მომუშავეს ეძლეოდა მეტი ვიდრე მდიდარსა და ფიზიკურად არ მომუშავეს.

ჩვენს სამინისტროს ასეთი მიზანი ერთხელაც არ დაუსახავს და ვფიქრობთ რომც დაესახა ვერაფერს გააწყობდა, ვინაიდან სასურსათო შემოქმედების წესიერად წარმოშობისათვის აუცილებლად საჭიროა სახელმწიფოებრივი მექანიკის შეუჩერებელი და მიზანთან შეწონილი მუშაობა, რასაც ჩვენში ადგილი ჰქონდა.

ჩვენში სურსათის საქმის ორგანიზაციის შესაცვლელად ობიექტიური პირობები ხელსაყრელია. წელს არაჩვეულებრივად კარგი მოსავალია ქართლ-კახეთში და ასეთივე მოსავალია მოსალოდნელი დასავლეთ საქართველოში. უკანასკნელ ხანებში ჩვენ გაგვქონდა ხორბლეული, უმთავრესად სიმინდი 7 მილიონამდე, წელს ჩვენს განკარგულებაში 10 მილიონი ხორბლეული ზედმეტ მასალად იქნება დარჩენილი, რომელიც საფუძვლად უნდა დაედვას საქართველოს სასურსათო მაღაზიას საწყობისათვის. ეს კარგი მოსავალი სათანადო ცვლილებებსაც იწვევს. საზოგადოების დიდი ნაწილი სურსათით, მხედველობაში გვაქვს ხორბლეული—უზრუნველყოფილია, დემოკრატია სიმშილს აღარ განიცდის, მაშასადამე, სახელმწიფომ უნდა იზრუნოს ქალაქის მცხოვრებთათვის და ჯარისათვის. ამნაირად მოგომარეობა გაუმჯობესებულია და გამარტივებულია თვით მიზანი სასურსათო პოლიტიკისაც. თვით ჯარის რაოდენობაც შემცირებულია და ამნაირად ჭამის უფლების მაძიებელთა კონტინგენტი შესამჩნევად შემცირებულია. მართალაა მხედველობაში უნდა მივიღოთ გამოქცეულებიც, მაგრამ თითქმის იმდენივე ყალბი ელემენტი სტოვებს ჩვენს ქვეყანას და ამავე დროს ეს გამოქცეულებიც უნდა დავაბრუნოთ თავიანთ სამშობლოში.

რადგანაც ასე შეიცვალა მდგომარეობა, იგი სახელმწიფომ უნდა გამოიყენოს ხარჯების შემცირების მხრივაც ამ ჟამად კარი უნდა გაუღოთ თავისუფალ თაოსნობას, როგორც კერძო მოვაჭრეების აპარატს, ისე კოოპერატივებს. სასურსათო სამინისტრო სავსებით უნდა დაემყაროს კოოპერაციას და იმის საშუალებით უნდა მოაწყოს სურსათის რეგულიარიზაცია.

სახელმწიფოსათვის აუცილებელ საჭიროებას შეადგენს მტკიცე ფასის დაწესება, დაცვა, აკრძალვა ხორბლეულის საზღვარ გარედ გატანა. სპეკულიაციას საზღვარს დაუდებს ის გარემოებაც, რომ უნდა აეკრძალოს კერძო საწყობებს, თუ ისინი რომელიმე საცხობის განკარგულებაში არ არის, რომელიც ხალხს განზასღვრულ რაოდენობის პურს მიაწვდის.

ამ პირობებში ჩვენში პურის ფასი უეჭველად დაიწევს და ხაზინას შეეძლება საკმაოდ პურის დაგროვება. ამ საქმეში მთავრობას ხელს შეუწყობს აგრეთვე ის დიდძალი სხვა და სხვა საქონელი, რომელიც მას ამ ჟამად მოეპოება. მისი გატანა ხალხში, გადაცვლა ხორბალზე დიდ სარგებლობას მოუტანს ქვეყანას და ამავე დროს შეაძლებიებს სასურსათო უწყებას ლავარი დასცეს კერძო თაოსნობის ორგანოებს თუ ესენი სპეკულიაციას დაისახავენ მიზნად.

მაგრამ სურსათის პოლიტიკა არ ამოიწურება არც მარტო პურით და არც მარტო პურის განაწილებით. მომავალ წელში მოსავლის უზრუნველსაყოფად მიწათმოქმედების და სურსათის მინისტ-

რებმა ეხლავე უნდა მიიღონ სათანადო ზომები, გაადიდონ სამეურნეო ტერიტორია, ხალხს თესლი და სამეურნეო იარაღები დაუმზადონ, ხოლო სანოვაგის სხვა მხარეების შესაძენად ხელი შეუწყონ როგორც მრეწველობის გაჩაღებას, ისე შემოტანის საქმის მოგვარებას. აი აქ იშლება ახალი ასპარეზი, ახალი პერსპექტივა ქართულ სასურსათო პოლიტიკაში და ამ ასპარეზზე მთავრობამ მცოდნე და გამოცდილი პირებით მტკიცედ უნდა აწარმოოს დემოკრატიულ-სახელმწიფოებრივი სასურსათო პოლიტიკა.

თედო ღლონტი.

მთავრობაში

სამხედრო მინისტრმა გერმანიის საიმპერატორო დელეგაციასთან შუამდგომლობა აღძრა რათა გერმანიის ტყვეობიდან დაბრუნებული ქართველი მხედრები თავიანთ სამშობლოში გამოგზავნონ არა მოსკოვით, არამედ უკრაინით, ვინაიდან მოსკოვის მთავრობა—მათ ქართველებს ვოლგა-ასტრახნით კავკავისაკენა ჰგზავნის ვინაიდან მას სხვა გზა არა აქვს და ამ გზით მოგზაურობა კი, როგორც მოსკოვის ქართველთა კომიტეტი იუწყება, ქართველ ტყვე მოგზაურებს საშიშ და აუტანელ პირობებში უხდებათ მგზავრობა.

უკანასკნელი ცნობები

სამხედრო სამინისტროს პეტროგრადის ქართველთა კომიტეტის თავმჯდომარე შემდეგს ატყობინებს: პეტროგრადის პრესაში ყოველ-დღე ვრცელდება ყოვლად შეუწყნარებელი ხმები საქართველოში მყოფ რუსის ოფიცერთა მდგომარეობის შესახებ თითქოს მათ: ქართველებმა წოუსპეს პურის ულუფა, ძალადობით ასახლებენ საქართველოს საზღვრებიდან, აპატიმრებენ ყოველ მიზეზის გარეშე, ნებას არ აძლევენ რუსულად ლაპარაკისას და სხვა მრავალი ცილისწამება. უმორჩილესად გთხოვთ უარჰყოთ ეს ინსინუაცია ან თქვენის მხრივ ან და, თუ საშუალება არ გექნებათ დაავალეთ ჩვენს კომიტეტს რომ თქვენის რწმუნებით მოვათავსოთ ადგილობრივ პრესაში ამ ცილისწამების უარყოფა.

ბ ა ქ ო

ტფილისი. 8—30. განჯიდან მოსული ცნობებით, ბოლშევიკები ცდილობდნენ ბაქოში საბჭოთა ძალა-უფლება აღედგინათ და ინგლისელები გაედევნათ. ინგლისელთა დროშის ქვეშ შემოკრებილია მრავალი რუსი ოფიცერი და ჯარის-კაცი და აგრეთვე სომხები, რომელნიც მოხალისეებად შევიდნენ ჯარში. ბოლშევიკების ცდამ უნაყოფოდ ჩაიარა.

ომის დეპეშები

დასავლეთის ფრონტი

ბერლინი. 8—30. კრონპრინც რუპრეხტისა და ბოინეს ლაშქარი. ლისის ორივე მხრით და სკარპის ჩრდილოეთით საავანპოსტო ბრძოლაა. არასის სამხრეთ-აღმოსავლეთით ჩვენმა არტილერიამ და ჰაეროპლანებმა ცეცხლში გახვიეს მტრის ქვეითა ჯარი და ჯავშოსნები, ბრძოლის ველზე რომ მოიევდა წინ. შუადღეზე მტერმა თავისი იერიშები განაახლა. ამ იერიშების ცენტრი იყო ადგილი არას-კამბრეს გზატკეცილის სამხრეთით ჩვენ მოვიგერიეთ [illegible]ის იერიშები შერიზისა და ფონტე[illegible] მხრით და გენდიკურტის პირდაპირ. [illegible]დეგ სამხრეთით ინგლისები ბიულე[illegible]ტსა და ფიესკურტში შემოიჭრნენ[illegible]ნკურტთან ცხარე ბრძოლა გაჩაღდა. ჩვენ კვლავ ავიღეთ. ჩვენ ხელში გა[illegible]ვიდა აგრეთვე ბიულეკურტის აღმო[illegible]ლეთი ნაწილი, ნაშუადღევს მტერმა [illegible]მოიტანა თავისი იერიშები ბაპომის [illegible]დილო-აღმოსავლეთ ნაწილში ჩვენი [illegible]ხლის წყალობით მტერი დამარცხდა. [illegible]რის იერიშები სენ-ლეჟერის—მორის[illegible]ით დამარცხდა. უამრავი ჯავშნოსა[illegible] განადგურებული. სომის ჩრდილოე[illegible] ჩვენი მოსაგერიებელი ხაზები ბა[illegible]ის აღმოსავლეთით და პერონის ჩრდი[illegible]-დასავლეთით გადმოვიტანეთ. მტერ[illegible]ნელი-ულ გადალახა გუშინ ბაპომ[illegible]მბლე-მასიპის ხაზი. პერონსა და უზას [illegible]უა, სომის დასავლეთ ნაპირით ქვეითა [illegible]

შუა მტერმა დილით ადრე იერიში მოიტანა ჩვენს პოზიციებზე ყოველთვის წინ ჯავშნოსნებს მოუძღოდნენ მაგდებურგის, ჰონოვერის და ტიურინგენის პოლკებმა შეაჩერეს მტერი, რომლის ძალები ჩვენსას ორჯერ აღემატებოდა განადგურებულია 7 ჯავშნოსანი. ფრანგები აქ სასტიკად დამარცხდნენ. ჩვენ დავატყვევეთ 10 სხვა და სხვა დივიზიიდან.

პარიზი 8—30. ფრანგთა ჯარებმა გერმანელების იერიში მოიგერიეს არხის აღმოსავლეთ ნაპირზე. კალეკურ, კაპიკე და სერმეიზ ფრანგების ხელთ არის. ფრანგებმა რამდენიმე ადგილას არხი გადაიარეს კატინიის და ბერგენის პირდაპირ, აიღეს შევოლი და ნაპირი .. (გამოტოვებულია) ძლიერი ბრძოლა დაიწყო ნუაიონის ჩრდილოეთით და აღმოსავლეთით. ფრანგებმა მიაღწიეს აპლენკურს და მონტ-სენ-სიმონს. უკანასკნელ ბრძოლებში ფრანგებმა რამდენიმე ასეული ტყვე წამოიყვანეს. უაზსა და ენს შუა არა ნაკლები ბრძოლა სწარმოებს. მდინარე ენის მარჯვენა ნაპირას ფრანგებმა აიღეს სოფელი შამპ. სუასონის ჩრდილოეთით აიღეს შავინი და კიუფი და თავისი ხაზები გადაიტანეს კრაუნის მიდამოებში.

ბერლინი. 8 30 ცნობა. ინგლისელებმა დიდი შეტევა დაიწყეს არასის სამხრეთ-აღმოსავლეთით, მაგრამ დამარცხდნენ ნუაიონის ჩრდილო-აღმოსავლეთით და ლელეტთან ბრძოლაა.

პალესტინის ფრონტი

სტამბოლი 8—30. ზღვის ნაპირისა მდ. იორდანეს შუა ძლიერი საარტილერიო ბრძოლა სწარმოებს. გუშინ საღამოს მტრის მზვერავმა რაზმა ძლიერი იერიშები მოიტანა ჩვენს მცველებზე: ღამემდის გაძლიერებულ იერიშები მოვიგერიეთ.

უცხოეთი

რუსეთი საქართველოს შესახებ.

ტფილისში ჩამოვიდა რუსეთში მყოფი საქართველოს წარმომადგენელი გაბრიელ ივანეს ძე ხუნდაძე.

საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შესახებ მას თითქმის ორი თვის წინად გაუცხადებია საბჭოთა მთავრობისათვის, მაგრამ დღემდე ამის გამო არავითარი პასუხი არა აქვს მიღებული; თუმცა ამ ბოლო დროს სახალხო კომისართა საბჭოს უკვე ცვალებადობა დასტყობია საქართველოს რესპუბლიკის სასარგებლოდ.

აქაური ქართველობა დამოუკიდებლობის გამოცხადებას დიდის აღფრთოვანებით შეხვედრია. ყველანი თავგამოდებით იცავენ და ეხმარებიან ჩვენს წარმომადგენლობას, რომ რუსეთის მიერ რაც შეიძლება მალე იქმნას ცნობილი მომხდარი ფაქტი.

გ. ი. ხუნდაძეს რამდენიმე ხანია რაც ჩვენი მთავრობისათვის გამოუგზავნია ვრცელი და დაწვრილებითი მოხსენება საერთოდ იქაური მდგომარეობისა და კერძოდ საგარეო პოლიტიკის ჩვენდამი დამოკიდებულების შესახებ.

კადეტები და საერთოდ ბოლშევიკები ძალიან მტრულად ეპყრობიან თურმე ჩვენს რესპუბლიკის შექმნას.

გ. ი. ხუნდაძე ტფილისში ჩამოვიდა იმისთვის, რომ ჩვენმა მთავრობამ მომავალი მოქმედების გეგმა და ინსტრუქციები შეიმუშაოს.

საფრანგეთი.

კლემანსომ განკარგულება მოახდინა რომ შენდე-დამთან ბრძოლაში მონაწილე სარდლები სამართალში მისცენ. პალატის წევრები მათ სიკვდილით დასჯას მოითხოვენ ვინც დამნაშავეა შეთანხმებათა ჯარების დამარცხებაში. ამ ახლო ხანებში პარიზში დაიწყება გენერლების გასამართლების პროცესი.

ფინლიანდია.

როგორც ხმებია, ფინლიანდიაში მონარქიის გამოცხადება გამოიწვევს საფრანგეთსა და ფინლიანდიის შორის დამოკიდებულების შეწყვეტას. რადგანაც საფრანგეთი აცხადებს, რომ იგი არავითარ მონაწილეობას არ მიიღებს ახალ წესწყობილების დამყარებაში, რადგან ეს გერმანიის მეოხებით ხდებაო.

„ბერ. ტამ." მოთავსებულია ცნობა, რომ ფინელ ებრაელთა მდგომარეობა [illegible]

მავალი და აუარებელი სასანიტარო მასალა, ჩამოვიდა ბევრი ინჟინერი, რომელიც ციმბირის მთავარ მაგისტრალზე მუშაობს.

ახალი ამბავი

აწყურის შემოერთება. აწყურიდან სამხედრო მინისტრს გენერალ მაყაშვილისაგან შემდეგი დეპეშა მოუვიდა, ნება მომეცით ბატონო მინისტრო, ჩემის ჯარის, აწყურის მცხოვრებთა და ჩემის მხრივ მოგილოცოთ თქვენ და თქვენს სახით საქართველოს მთავრობას უსისხლოდ შემოერთება მშობელ დედის კალთებს მოგლეჯილ შვილთა და გისურვოთ სრული გამარჯვება საქართველოს განახლებისა და განმტკიცებისათვის.

ქართველი მხედრები რუსეთში. სამხედრო სამინისტროს პეტროგრადის ქართველთა ეროვნული კომიტეტის თავმჯდომარე აცნობებს, რომ ამ ჟამად პეტროგრადში ხდება რეგისტრაცია ოფიცერთა და მამაკაცთა საერთო აღწერა. ქართველი მხედრები ბუნებრივად გაურბიან საბჭოების სამსახურს და სამშობლოსკენ მოიწევენ, მაგრამ მათ საშუალება არა აქვთ წამოსვლისა, ამიტომ საჭიროა საქართველოს მთავრობამ თავის წარმომადგენლის, ან საქართველოს მოკავშირე სახელმწიფოთა საშუალებით ოსთხოვოს საბჭოთა მთავრობას ქართველთათვის მატარებლები და გარანტია მათ უხიფათოდ და თავისუფლად მოგზაურობისათვის. კერძოდ გამოგზავნა ვერ გაგვიბედნია არმავირში ქართველ მგზავრთა დახვრეტის შემდეგ. ჩვენმა ცდამ ქართველების სამშობლოსაკენ გამოგზავნის ნაყოფი ვერ მოიტანაო.

ბოროტმოქმედება. მეორე სამილიციო განყოფილებაში თეოდოსიევის ქუჩაზე მცხოვრებ ალექსი კოზიშვილთან შესულა ექვსი შეიარაღებული კაცი მილიციონერების ფორმით და მოუთხოვნიათ ჩვენ კომისარიატისაგან ვართ გამოგზავნილი და უნდა გაგჩხრიკოთო გაჩხრეკის დროს უცნობებს კაზიშვილისათვის ამოუცლიათ 1200 მან. და თავისუფლად გასულან. ვინაობა ბოროტმოქმედთა გამოურკვეველია.

უცნობის გვამი. მე-6 სამილიციო ნაწილში მტკვრის პირად ეგრედ წოდებულ დანაბარის ადგილზე უნახავთ გვამი უცნობ დამხრჩვალ კაცისა. ვინაობა დამხრჩვალისა გამოურკვეველია. დამხრჩვალს ტანზე რაიმე ძალადობის ნიშნები არ ეტყობა. მიცვალებულის გვამი მიხეილის საავადმყოფოს გარდაცვალებულთა განყოფილებაში გაგზავნეს.

სახელმწიფოებრივი დანაშაული. ბორჩალოს მაზრის სოფელ ალბულაღიდან, როგორც გვატყობინებენ, ადგილობრივი მცხოვრებლები თავს დასცემიან სახელმწიფო საწყობებს და გაუტაცნ ათ რაც კი რამ მიუხელებიათ. ერთ ერთ პოლკის შემადგენლობის დასრულებისა და შემდეგ ალბულაღში გაგზავნის მოლოდინში იქაურ სახელმწიფო ქონებას პატრონობდა და სდარაჯობდა 25 ოფიცრამდე. სოფელ ალბულაღისა და იქვე მეორე რუსის სოფლის კონსტანტინოვის მცხოვრებლებს რაღა წაქეზება უნდოდა. ამ რამდენიმე ხნის წინად ამ სოფლებში მოხვედრიან სამსახურს გარეშე რუსის ოფიცრები, რომელთაც პროპაგანდა გაუწევიათ: სახელმწიფო საწყობებში შენახული ქონება ჩვენიაო. ამ გვარ პროვოკაციას თავისი ნაყოფი გამოუღია. შაბათს აგვისტოს 24 ღამით შეიარაღებული რუსის გლეხობა მისულა ჯარის სადგომებში და საშინელი სროლა აუტეხიათ მეორე დღის 25 და შემდეგ 26 აგვისტოს აშკარად შესევიან გაუტეხიათ საწყობები და გაუტანიათ სახელმწიფო ქონება თუ რამ ყოფილა საწყობებში. ბოროტმომქმედთა ასალაგმავად მთავრობისაგან ჯეროვანი ღონისძიებანი იქმნა მიღებული.

სალამო სტუდენტების სასარგებლოდ სამშაბათს, სექტემბრის 3-ს ქართულ კლუბში უკრაინაში მიმავალ ქართველ სტუდენტების სასარგებლოდ გაიმართება სალამო-სეირნობა კონცერტით და მრავალი სხვა გასართობებით: ამერიკული აუქციონი, პტი-შვო, ფოსტა და სხვა [illegible]

ნი და გაუქურდავთ წაუღიათ ტანისამოსი, თეთრეული და სხვა ნივთები. ხოლო ჩემოდანი ქურდებს ისევ შეუკრავთ და დაუკეტიათ. ვასო აბაშიძემ თავის სახლში ლა ნახა ცარიელი ჩემოდანი.

ტრამვაის ტარიფი ქალაქის გამგეობის დადგენილებათ აგვისტოს 31-დან ტრამვაის ტარიფი კვლავ გაადიდეს ამ დღიდან 50 კ. ბილეთი ღირს 75 კაპეიკი, 30 კაპეიკიანი 45 კაპ. და 20 კ. 30 კაპეიკად.

უბედური შემთხვევა. აგვისტოს 29-ს საღამოს 4 საათზე უფროს მილიციელს ნიკ. ყიფიანს უცაბედად რევოლვერი გაუვარდა და თვითონვე მძიმედ დაიჭრა. იგი მიხეილის საავადმყოფოში გარდაიცვალა.

სასოფლო კომისიამ შინაგან საქმეთა მინისტრთან მოსალაპარაკებლად გაგზავნა კლიმიაშვილი და გაგლოევი იმის შესახებ, რომ დუშეთის მაზრაში ადმინისტრაციის შედგენის დროს მთავრობამ მიაქციოს ყურადღება, რომ არა სასურველი პირები არ იქმნენ ამორჩეულნი, როგორც ეს წინად ხდებოდა.

დანიშვნა. სასოფლო კომისიის მდივნის ბელტაძის ადგილზე დროებით დაინიშნა კიტა ჩხენკელი.

აწყურის რაიონში. შინაგან საქმეთა სამინისტრომ მოწერილობა გაუგზავნა გუბერნიის კომისარს მოაწყოს ადმინისტრაცია აწყურის რაიონში, რომელიც დაკავებულია ქართულ ჯარის მიერ.

რაჭველ-ლეჩხუმელთა კრება დღეს დილის 10 საათზე სოციალისტ-ფედერალისტთა კლუბში (ძველი სემინარიის შენობა, ლორის-მელიქოვის ქ. № 1) გაიმართება რაჭველ-ლეჩხუმელთა კრება დამხმარე საზოგადოების დასაარსებლად. საორგანიზაციო კომიტეტი სთხოვს ყველას, ვინც ამ საქმეს თანაუგრძნობს— აუცილებლად მობრძანდეს.

ჰიმნთა შეჯიბრება. მთავრობის თავმჯდომარემ, ჰიმნთა შეჯიბრების ჟიურში მთავრობის წარმომადგენლად დანიშნა ალ. ჩოჩია (აბაშელი).

პურის შესყიდვა გერმანელების მიერ. ქალაქის თავი გვატყობინებს, რომ გერმანელები კახეთში და ბორჩალოს მაზრაში ყიდულობენ პურს, იმ ფასებზე მეტად, როგორიც დაწესებულია პურის შესასყიდავად. ქალაქის თვითმართველობა სთხოვს მთავრობის თავმჯდომარეს რაიმე მოლაპარაკება დაიწყოს ამის შესახებ გერმანელებთან.

საერობო არჩევნები. ახალ სენაკის მაზრაში საერობო არჩევნებზე სოციალისტური ბლოკის წარმომადგენლებისაგან გავიდა 22 წარმომადგენელი, ს.-რევოლიუციონერი—7; ერ.-დემოკრატი—3.

მთავრობის თავმჯდომარე ნ. ჟორდანია სოფელში გაემგზავრა. თავისი თანამდებობის ასრულება სამხედრო მინისტრს გიორგაძეს მიანდო.

ახალი სასწავლებელი განათლების სამინისტრომ ნება დართო ზუგდიდის ქალაქის საბჭოს გახსნას ქ. ზუგდიდში ქალთა ოთხ კლასიანი გიმნაზია იმ პირობით, რომ ხსენებული სასწავლებელი ადგილობრივი ხარჯით იქმნეს შენახული.

შუამდგომლობა. განათლების სამინისტრომ შუამდგომლობა აღძრა მინისტრთა საბჭოს წინაშე რომ ტფილისის მეექვსე ვაჟთა გიმნაზიას აღმოეჩინოს დახმარება 7700 მანეთი სამეურნეო ხარჯების დასაფარავად.

გაგრის რეალური სასწავლებელი. განათლების მინისტრი შუამდგომლობს მინისტრთა საბჭოს წინაშე რომ მოხდეს რეორგანიზაცია გაგრის რეალურ სასწავლებლისა და გადაკეთდეს სხვა ტიპის სკოლად.

უწესოება. ქალაქის თავმა განკარგულება გასცა, რომ რესტორანებში ამერიკული აუქციონი აკრძალულ იქმნას. წინააღმდეგ შემთხვევაში რესტორანი დაიკეტება უკანასკნელ დღეებში ერთ-ერთ ტფილისის რესტორანში აუქციონით ქათამი 400 მან. გაუყიდიათ. აუქციონის მოწყობა საქველმოქმედო მიზნით შეიძლება და ისიც მხოლოდ ნებართვით.

გაზეთ „ვოზროჟდენიე"-ს გამომცემლობა სამშაბათს სექტემბრის [illegible] ახალ გაზეთს გამოსცემს [illegible] სახელით. რედაქტორად [illegible] პეტროგრადის ქართ. [illegible] თავმჯდომარე ალ. [illegible]

მთავრობის ნებართვით, ამა წლის სექტემბრის 9-დან მოზრდილ ქალ-ვაჟთათვის (წლოვანება განუსაზღვრელია) იხსნება ყაზბეკის ქუჩაზე, № 18 ქართული გიმნაზია, რომელშიაც მეცადინეობა მოეწყობა საღამოობით. დაწვრილებით ცნობანი მიიღება გიმნაზიის კანცელარიაში. სად. 6—8 საათამდე.

ხოლერა. ქალაქის საავადმყოფოში უკანასკნელ დღეს მოათავსეს 4 ხოლერიანი და 4 საეჭვო ავადმყოფი. მორჩა 7. გარდაიცვალა 6 ხოლერიანი და 2 საეჭვო ავადმყოფი. აგვისტოს 30 ს სულ იყო 67 ხოლერიანი და 22 ხოლერის ნიშნებით ავადმყოფი.

— მედიკურ სანიტარულ განყოფილების ცნობით ხოლერის გავრცელება ტფილისში აიხსნება იმით, რომ ხოლერიან ავადმყოფებს მალავენ და ჩუმად მარხავენ ხოლერით გარდაცვლილთ.

დღეს, საღამოს 5 ს., ვერის ნიკოლოზის ეკლესიის მრევლის კრებაა ადგილობრივი მღვდლის თანაშემწის ასარჩევად და ამ ეკლესიის სამრევლო საბჭო იწვევს მრევლს დაესწრონ კრებას. ამავე კრებაზე იქნება არჩეული მოლარეც.

დანიშვნანი გორის სასტატო სემინარიის დირექტორის მოვალეობის ამსრულებლად განათლების სამინისტრომ დანიშნა მასწავლებელი კირილე აბველაძე.

ფოთის. ვაჟთა გიმნაზიის მათემატიკის და ფიზიკის მასწავლებლად დაინიშნა ფილიმონ ესტ. ნადარეიშვილი ამავე გიმნაზიის ისტორიის მასწავლებლად: ჯაბა გ. მეძმარიაშვილი.

სოხუმის ქართულ სემინარიის ქართულ ენის [illegible] მასწავლებლად დაინიშნა ნ. ა. ქურიძე.

შტატს გარეშე იქმნა დატოვებული გორის სასტატო სემინარიის დირექტორი სმირნოვი—სასწავლებლის გაერთიანების გამო.

თავის მოკვლა აგვისტოს 29-ს, დილის 6 საათზე თავის ბინაზე (ხუდადოვის ქუჩა №50) თავი მოიკლა თამარ ბელიძის ქალმა.

სამეგრელოში ანარქიის ჩასაქრობად გაემგზავრა სახალხო რაზმი კონიაშვილის მეთაურობით. მათთან გაემგზავრა ჯუღელი, დგებუაძე და მაისურაძე.

ეროვნული საბჭო

30 აგვისტოს სხდომა.

თავმჯდომარეობს **იოს. ბარათაშვილი**

დღიური წესრიგის დამტკიცების შემდეგ სიტყვა ეძლევა შ. მიქელაძეს, რომელიც აცხადებს, რომ სამანდატო კომისია კიდევ ერთ კვირას ითხოვს ეროვნულ უმცირესობათა შესახებ კანონ-პროექტის გადასათვალიერებლად. წინადადება მიღებულია.

შემდეგ გამოქვეყნდა ნ.-დ. განცხადება, რომ სამანდატო კომისიაში ნაცვლად გვახავასი და ლორთქიფანიძისა შედიან გაბაშვილი და კედია.

ა. ახათიანი კითხულობს კანონ-პროექტს ერ. საბჭოს ანგარიშების შემადგენელთა გასამრჯელოს გათანასწორების შესახებ

უფროსი სტენოგრაფები დღემდე იღებდნენ 700 მან., უმცროსი—500 მან. კანონ-პროექტით მათ ჯამაგირები უთანასწორდებათ: ამისთვის საჭიროა გამოითხოვოს 30,800 მან. კანონ-პროექტი უკამათოდ მიიღეს.

იგივე მომხსენებელი კითხულობს კანონ-პროექტს შავი ქვის გადაზიდვის გადასახადის მომატებაზე ჭიათურის სასარგებლოდ (ნაცვლად ნახევარი კაპ. ერთი კაპეიკი ფუთზე). ეს კანონ-პროექტიც უკამათოდ მიიღო საბჭომ.

უკამათოდვე იქმნა მიღებული კანონ-პროექტი სამრეწველო საქონლის ნიხრის გადიდებისა.

ს. ფირცხალავა კითხულობს ორ კანონ-პროექტს, საბოლოო რედაქციაში, რომელსაც მცირეოდენი შესწორების შემდეგ იღებს საბჭო.

ნ. ცინცაძე [illegible]

მთელი თავისი ენერგია შეალია. კამათს იწვევს სამღრთო სჯულის სწავლების საკითხი.

ა. მამულაიშვილი (ს.-დ.) მოითხოვს რომ სემინარიის შტატებიდან ამორიცხულ იქმნას სალმთო სჯულის მასწავლებლები და თვით საგანი კი არა სავალდებულოდ გამოცხადდეს.

ს.-დ წინადადება მიღებულ იქმნა ხმის უმეტესობით, 31 მით წინააღმდეგ 9-სა. სემინარიის შესანახავად წლის ბოლომდე გადადებულია 46,585 მან. 75 კაპ

შემდეგ განსახილველია კანონ-პროექტი ტფილისის სამასწავლებლო ინსტიტუტის და გორის, ხონის და სოხუმის სამასწავლებლო სემინარიების ნაციონალიზაციისა. ხონის სემინარიაში ნაციონალიზაცია ფაქტიურად უკვე გატარებულია, სოხუმის სემინარიაში უნდა გაიხსნას აფხაზური განყოფილება. სემინარიებში უნდა გაუქმდეს რუსული, სომხური და თათრული განყოფილებები ადერბეიჯანის მთავრობის თხოვნით გორის სემინარიის თათრული განყოფილება უკვე გადაიტანეს განჯაში.

ამ კანონ-პროექტის განხილვის დროს კამათს იწვევს სალმრთო სჯულის სწავლება. მოითხოვს მის გაუქმებას.

გ. ლასხიშვილი (მინისტრი). პრინციპიალურად წინააღმდეგი არა ვარ სალმრთო სჯულის გაუქმებისა, მაგრამ ამ საკითხის გადაჭრა ნაადრევია, ვიდრე ეროვნული საბჭო არ განიხილავს საზოგადოდ საკითხს სალმრთო სჯულის სწავლებისა სასწავლებლებში. თუმცა ამიერ-კავკასიის კომისარიატმა გამოსცა განკარგულება მისი გაუქმების შესახებ, მაგრამ ეს განკარგულება ქაღალდზე დარჩა, რადგან სათანადო კანონი არ გამოცემულა.

ხანგრძლივი კამათის შემდეგ, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს: ა. მამულაშვილმა (ს.-დ.), დ. უზნაძემ (ს.-ფ.), ა. ლომთათიძემ და ნ. ცინცაძემ ხმის უმეტესობით გადაწყვიტეს გაუქმდეს სალმრთო სჯული, როგორც სავალდებულო საგანი.

ნ. ცინცაძე კითხულობს კანონ-პროექტს განათლების სამინისტროს ორგანიზაციის და მისი შტატების შესახებ. კანონ-პროექტით გაუქმებულია სათლქო სამოსწავლო კომისარიატის და სახალხო სასწავლებელთა დირექტორების თანამდებობა; სახ. სკოლების დირექტორები კი რჩებიან. სამინისტროს შემადგენლობა: მინისტრი, მისი ამხანაგი, სასწავლებელთა მ მთავარი გამგე, კანცელარიის დირექტორი და საბჭო სამინისტროსთან, სადაც წინასწარ იხილავენ იმ პროექტებს, რომელიც ერ. საბჭოს უნდა წარედგინოს. ამ საბჭოში შეუძლიანთ მოიწვიონ გამოცდილი პირები. წინად კომისარიატის შესანახავად საჭირო იყო 540,000 მან. წლიურად, ეხლა კი გამარტივებული ორგანიზაციის წყალობით სამინისტროს ცენტრალური მართველობა ჯდება არა უმეტეს 260,000 მანეთისა

კანონ-პროექტი ცხარე კამათს იწვევს. კამათში მონაწილეობას იღებენ ფაჩუაშვილი (ს.-რ.), ა. ლომთათიძე (ს.-დ.), გ ლასხიშვილი (მინისტრი), დ. უზნაძე (ს.-ფ.), შ. ქარუმიძე (ნ.-დ), ნ. ცინცაძე (ს.-დ.), ჯაჯანაშვილი (ს.-ფ), ვ. წერეთელი (ნ.-დ.), აკ. ფალავა (ს -ფ.) და ს. ფირცხალავა (ს.-ფ.) კამათში იგინი ეხებიან სკოლის ავტონომიას, სკოლის საქმის მართველობის ცენტრალიზაციისა და დეცენტრალიზაციის, სკოლების გადაცემას საქალაქო და საერობო თვითმართველობებისათვის და სამინისტროს შტატების შემცირებას.

კამათი დიდხანს გრძელდება და საკითხის გადაჭრაც ამიტომ შემდეგი სხდომისათვის გადაიდვა.

საქ. სოც.-ფედ. სარევ. პარტიაში

საქართველოს რკინის გზების სოციალ-ფედერალისტთა „ცენტრალური კოლექტივი" იწვევს ამ გზებზე მომუშავე პარტიულ ამხანაგებს, არა ჩვეულებრივ კრებაზე ოთხშაბათს 4 ენკენისთვეს საღამოს 7 საათზე პარტიულ ბინაზე—ლორის მელიქოვის ქუჩა ძველი სემინარიის შენობა. კრების მიზანია—გაგრძელება ხუთშაბათის ე. ი. აგვისტოს 29-ის სხდომისა. ამხანაგებს ევალებათ უეჭველად დასწრება რადგან გადასაწყვეტი საკითხები ფრიად დიდმნიშვნელოვანი არიან.

—

საქართველოს რკინის გზების სოციალ-ფედერალისტთა „ცენტრალური კოლექტივი" სთხოვს ამავე გზების პროვინციის პარტიულ ორგანიზაციებს და კერძოთ ყველა პარტიულ ამხანაგებს თანამგრძნობთ, დაუყონებლივ აცნობონ კოლექტივს თავიანთი ვინაობა და მისამართი. ეს ცნობები საჭიროა დაუყონებლივ მოწვეულ კონფერენციის და სხვა საკითხების გადასაწყვეტად. კოლექტივის მისამართი ტფილისია.

—

ტფილისის საგუბერნიო კომიტეტის კრებები. საგუბერნიო კომიტეტის პრეზიდიუმის გადაწყვეტილებით, კომიტეტის ჩვეულებრივი სხდომები მოხდება კვირაში ორჯერ ოთშაბათობით და პარასკეობით, საღამოს სრულს 8 საათზე, კომიტეტის სადგომში (პარტიული კლუბი, ზემოსართული).

—

ტფ. საგუბერნიო კომიტეტის პრეზიდიუმი პროვინციელ და ადგილობრივ ამხანაგების საყურადღებოდ აცხადებს რომ მისგან საჭირო ცნობების მიღება და მასთან მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, საღამოს 7—9 საათამდე კომიტეტის სადგომი (პარტიული კლუბი ზემო სართული).

—

დღეს სექტემბრის 1-ს თავმჯდომარე საქართველოს რესპუბლიკის რკინის გზების ს. ფ. მოსამსახურეთა ცენტრალურ კოლექტივისა იწვევს კოლექტივის წევრებს კრებაზე, რომელიც შესდგება საღამოს 7 საათზე პარტიულ კლუბში. განსახილველია ფრიად საჩქარო და საჭირო კითხვები. წევრებს სთხოვს ნურც მოაკლდებიან და ნურც დაიგვიანებენ.

—

სამშაბათს, სექტემბრის 3, ნაძალადევში, დანიშნულია საუბნო პარტიული კრება. მოხსენებას წაიკითხავს ამხ. ვახტანგ კოტეტიშვილი შემდეგ თემაზე: „ჩვენი მესამე კონფერენცია და მისი მიზნები". შემდეგ კამათი. დასასრულ არჩეულ იქნება წარმომადგენელი კონფერენციაზე დასასწრებლად. კრების დასაწყისი სად. სრულ 7 საათზე ახალი დროით. ამხანაგებს ვთხოვთ არ დაიგვიანონ.

პატარა ფელეტონი

სიზმარი

ბევრი რამ დამსიზმრებია, მაგრამ ჩემ სიცოცხლეში ყურადღება იმისთვის არ მიმიქცევია.

გუშინ ღამით კი საოცარი სიზმარი ვნახე და არ შემიძლია არ გაგიზიაროთ, იქნებ ვინმე გულთმისანი იყოს და ახსნას, თუ როგორ ახდება ის სიზმარი.

ეროვნული საბჭოს კრებას დავესწარი თავმჯდომარეს ჩვეულებრივად სათვალე გაეკეთებინა; ზარი დააწკარუნა. სიჩუმე ჩამოვარდა.

— კრებას გახსნილად ვაცხადებ. დღიურ წეს-რიგში ერთად-ერთი საკითხია, ეს გახლავთ საბჭოს წევრთა დახასიათება და მათი გამოსასწორებლად მისაღები საშუალებანი.

მომხსენებელი გახლავთ რ. არსენიძე საკვირველია, ღმერთმანი, ყველაფერში რ. არსენიძე მომხსენებლად როგორ უნდა იყოს! საჭიროა გასწორდეს!

არსენიძე იწყებს სიტყვას.

— საბჭოს წევრო არსენიძე—აწყვეტინებს სიტყვას თავმჯდომარე—წინასიტყვაობა საჭირო არ არის; სიის კითხვას შეუდექით!

არსენიძე. მუხლი პირველი: ი. წერეთელმა კარგი მაგრამ ბევრი ლაპარაკი იცის, სიტყვას „დემოკრატიას" ხშირად ხმარობს. საჭიროა ქირურგმა მუხაძემ ენის წვერი მიაჭრას.

თავმჯდომარე. ვის სურს ამის შესახებ სიტყვა, ვინ არის წინააღმდეგი? ეს მუხლი მიღებულია, მუხლი მეორე.

— ე. გეგეჭკორს ბერლინის შემდეგ „პერჩატკები" შემოუღია და მუდამ სუფთა საყელოებს ატარებს, ამიტომ წინადადება ეძლევა კ. ჩხეიძეს გაწვრთნას და გამოასწოროს იგი, რადგან ასეთი მანერები დემოკრატს არ შეეფერება.

— ვის სურს სიტყვა, ვინ არის წინააღმდეგი? ეს მუხლი მიღებულია. მესამე.

ა. ჩხენკელს განუზრახავს სულ მუდამ ბერლინში ცხოვრება, საჭიროა მისი იქიდან გამოძევება ეთხოვოს ფონ კრესს მოახდინოს შესაფერი განკარგულება.

— ვის სურს სიტყვა, ვინ არის წინააღმდეგი? ეს მუხლიც მიღებულია მეოთხე.

ნ. რამიშვილმა რუსულად იცოდა „я полагаю", მას ეს სიტყვა უხდებოდა. წინადადება ეძლევა სამუდამო სამინისტროში მთარგმნელად მოწვეულს დ. კარიჭაშვილს გადათარგმნოს, რათა რამიშვილმა ხმარებაში შეიტანოს იგი; დაშვენდება, ცხადია!

— ვის სურს სიტყვა, ვინ არის წინააღმდეგი? ეს მუხლიც მიღებულია. მეხუთე.

ნ. ჩხეიძეს ნაკაზის ზოგჯერ დარღვევა მოსდის. ამ ხანად გაფრთხილებით დავკმაყოფილდეთ და თუ კვლავ გაიმეორა, თავმჯდომარეობიდან გადავაყენოთ.

— ვის სურს სიტყვა, ვინ არის წინააღმდეგი? ეს მუხლიც მიღებულია. მეექვსე.

ლეო ნათაძე წინად ქართული უნივერსიტეტის წინააღმდეგი იყო, ეხლა მომხსენებლობაც კი იკისრა და უნივერსიტეტის დამცველად გამოვიდა. ასეთი წაჯექ-უკუჯექობა შეუძლებელია. წინადადება ეძლევა გამოსწორდეს.

— ვის სურს სიტყვა, ვინ არის წინააღმდეგი? მიღებულია მეშვიდე.

გათენებულიყო, ფართოდ და ჩვეულებრივად რვაზე გამომეღვიძა.

ლადო გეგეჭკორი.

კახეთის რკინის გზაზე

აგვისტოს 29-ს კახეთის რკინის გზის ცენტრალურმა კომიტეტმა დაგზავნა კახეთის გზაზე შემდეგი დეპეშა „საქართველოს რკინის გზის მთავარმა კომიტეტმა გაუგზავნა ადგილობრივ გზის კომიტეტებს აგვისტოს 3-ს დეპეშა":

„ივლისის 28 ტფილისში ქართულ კლუბში გაიმართა რკინის გზის მოსამსახურეთა ყრილობა ასეთის სახელით რკინის გზის ქართველ მოსამსახურეთა კავშირის კრება". ამ კრებაზე მკაცრად გაილაშქრენ რკინის გზის მთავარ კომიტეტის წინააღმდეგ და საერთოდ მტრულად შეხვდნენ. კომიტეტი ფიქრობს, რომ ეს გარემოება აიხსნება იმით, რომ შეკრებილთა უმრავლესობა იყო შტატს გარეშე დატოვებულთაგან, მაგრამ უნდა განვაცხადოთ, ისიც რომ მონაწილეობას იღებდნენ კრებაში და „ახალ კავშირის" წევრებადაც ჩაეწერნენ ისეთნიც, რომლებიც ჩვენი საერთო კავშირის წევრებათ ირიცხებიან და ეს კი წესდებას ეწინააღმდეგება, ვინაიდან რკინის გზის ყველა მოსამსახურეებისათვის, განურჩევლად ეროვნებისა, არსებობს ერთი საზოგადო კავშირი, რომლის წევრებად ითვლებიან ყველა მოსამსახურეები და რომლის აღმასრულებელი ორგანოა მთავარი სარკინისგზო კომიტეტი, და შეუძლებელია, რომ ერთი და იგივე პირი ირიცხებოდეს წევრად ორს ერთი მეორეს საწინააღმდეგო კავშირში, ამიტომ ყველა წევრი ზემოხსენებულ „ახალ კავშირისა" უნდა გამორიცხულ იქმნას ჩვენი კავშირიდან რის გამო ჰკარგავენ უფლებას იმსახურონ რკინის გზაზე. მაგრამ შესაძლებელი არის ბევრი მოსამსახურე შეცდომაში იყოს შეყვანილი და მოტყუებით ჩაწერილნი იყვნენ „ახალი კავშირის" წევრებად, ამიტომ წინადადებას ვაძლევთ ამ კავშირში ჩაწერილ მოსამსახურეთ ერთი კვირის განმავლობაში გამოვიდნენ „ახალ კავშირიდან" და განუცხადონ ეს ჩვენს ადგილობრივ განყოფილებას. წინააღმდეგ შემთხვევაში დაკარგავენ რკინის გზის მოსამსახურის უფლებას. გთხოვთ ეს დადგენილება აუწყოთ ყველა მოსამსახურეთ".

კახეთის რკინის გზის ცენტრალური კომიტეტი ეთანხმება რა ამ დეპეშას, თავის მხრივ წინადადებას აძლევს გზის მოსამსახურეთ აასრულონ განკარგულება მთავარ კომიტეტისა საქართველოს რკინის გზის.

გამომცემელი
სამსონ ფირცხალავა
რწმუნებული მთავარ კომიტეტისა.

საწერი მანქანები

ქართული და რუსული შრიფტით იყიდება. იქვე ასწავლიან ქართულ მანქანაზე მუშაობას. მიიღება რუსული შრიფტიანი მანქანა ქართულ შრიფტზე გადასაკეთებლად. 934

იყიდება ქართველ ქალის ტანისამოსის მოწყობილობა: ფარჩის სარტყელი, გულისპირი, განიერი არშია ლეჩაქისა და ნაკერი თავსაკრავი დმ აბრეშუმის „ბლუზა" ვერა, მატინოვის ქ. 1 ბინა 2. 5—7 საათამდე. 931

ექიმი ი. დ. ჯაფარიძე. შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებანი. ავადმყოფებს მიიღებს დილით 11—1 ს საღამოს 5—7 ს მადათოვის ქ. № 7 ტელეფონი 17 49. 1103

ექიმი დ. ვ. ჯავახიშვილი იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, ყოველ დღე, კვირის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, გუნიბის ქუჩა, № 41. ტელეფ. 14—09. 1032

ექიმი დ. შარაშანიძე იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშთა სნეულებიან ავადმყოფთ დილის 11—2 ს., საღამოთი 5—8 საათამდე. პავლოვის ქუჩა, № 7. 2130

ექიმი ვ. მუსხელიშვილი იღებს ავადმყოფთ დილის 12—2 საათ. ურლანოვის ქ. № 6.

ექიმი ქალი რ. ზ. შიშლო-სააკაშვილი მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველ დღე შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხანგრძლივ დარიგებას. სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით/ დილას 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. სერგიევის ქუჩა (სოლოლაკი) სახლი № 9. ერევნის მოედნის ახლო ტელ. 14—74. 5087

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვ. შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5—7 ს. ელექტრიზაცია და მასსაჟი. მისამართი მოსკოვის ქ. № 11. 426

ექიმი ვ. ვ. მუხაძე იღებს სადოსტაქრო ავადმყოფთ. საღამოს 5—6 ს.-დე კვირა დღეს გარდა. მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 67, ოფიცეროთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ. სახლი სვანიშვილისა, ტელეფ. 5—77. 1030

ქუთაისში მიხეილის ქუჩაზე, წითელ ხიდთან. ქირურგიული და ქალთა სნეულების სავადმყოფო სამშობიარო განყოფილებით. დასაწოლ ავადმყოფს იღებენ ყოველ დროს. 843

ექიმი დ. ა. სალარიძე იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, საღამოს 6—8 საათამდე. კვირაობით დილის 9—12 ს. ჩერქეზიშვილის ქუჩა № 87. ავჭალის აუდიტორიის ახლო. 1290

ექიმი პავლე არდაზიანი დაბრუნდა. იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილის 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მელიქოვის ქ. 12, 9 უბანი. 100[illegible]

ექიმი შ. ა. მიქელაძე მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოს 6—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 117.

ექიმი ქ. თუმანიშვილი ლეჩლობს ავადმყოფებს ვენერიული, საშარდე და სასქესო მილის სნეულებანი, სიფილისი (606 და 914) შეშხაპუნება). საღამოობით $5^1/_2$—7 საათ. ყოველ დღე გარდა კვირისა კერძო სამკურნალო მიხაილოვის პროსპექტი № 167. 200

ქუთაისში

ექიმი ბ. ქორქაშვილი დაბრუნდა და განაახლა თვალის ავადმყოფების მიღება დილის 8—10 ს., საღამოთი 5—6 ს. ძველი ტფილისის და ოლდენბურგის ქუჩების კუთხე. 351

ექიმი მ. ლ. შალამბერიძე იღებს ხაბებით და ხაშვილოსნოს ავადმყოფთ, საღამოს 5—7 ს. მისამართი პეტროგრადის ქ. № 7. 1027

ექიმი ქალი ქსენია კონსტანტინე არდაზიანი განაახლა ავადმყოფების მიღება 11—2 საათამდის. მელიქოვის ქუჩა № 11 ექიმი არდაზიანის ბინა. 1219

ექიმი ი. ი. გერიშვილი დაბრუნდა და განაახლა მიღება ვენერიული, საშარდე ორგანოების, სიფილისი-შეშხაპუნება 606—914) და კანის ავადმყოფთა[illegible]ბისა. დილით 9—12, [illegible] საღამოთ 5—8 ს. ქალების მიღება 12—1 [illegible] რობით მხოლოდ დილით. მიხაილოვის[illegible] შესახვევი სასტუმრო „ნოეს" პირდ[illegible] № 8. [illegible]

ექიმი ნ. ლ. თუკიაშვილი (მედიცი[ნის] დოქტორი მიუნხენის უნ[ი]ვერსიტეტისა) ლეჩულობს ავადმყოფებ[ს] ყოველ დღე შუადღის 12—2 და საღ. 4—[6] საათამდე. შინაგანი, ბავშვებისა, საშ[ა]რდე და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა № 7. სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით. 903

ექიმი ი. ქ. აბაშელმა შინაგანი ავადმყოფობა. განსაკუთრებით ავადმყოფობანი გულმკერდისა: ფილტვებისა სასუნთქისა ფილტვების აპკისა, გულისა და ჯირკვლებისა. ამოცნობა (დიაგნოზი) და წამლობა ყოველი გვარი ჭლექისა. სისხლნაკლულობისა და მალარიისა. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა საღამოს $4^1/_2$—6 საათამდე. პეტროვსკის დიდის ქ. № 26. ტელ. 5—86 [illegible]70

კერძო მიხეილის სამკურნალო მუდმივი ლოგინებით. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 10 საათიდან. მიხეილის პროსპექტი, 167. 747

თვალის სამკურნალო მუდმივი საწოლით ექიმ ლონსინისა

რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში ასისტენტად იყო ვენასა და პარიზში თვალის კლინიკებში. თვალით ავადმყოფნი მიიღებიან დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 4—7 ს. მიხეილის პროსპ. № 141 (აპოლოს კინო-თეატრის მახლობლად). მძიმე და საოპერაციო ავადმყოფები სრულ[ი] პანსიონითაც მიიღებიან. 620

ექიმ ნაგახარდიანის პირველი ქი[რურგ]. სამკურნალო

(დაარსებულია 1880 წელს)

ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ ყოველ დღე (გარდა კვირისა) დილით:

„606" და „914" 11—12 ს.

ა. ა. ნაგახარდიანი—11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილის. ავადმყ.

გ. ი. მაშნერი: 9—10 ს. ქალებისა და საშარდისა.

ბ. გ. აგახაროვი: $9^1/_2$—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.

ავეტისიანი—კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს $11^1/_2$ ს.

მ. მ. ბენიამოვიჩი: 10—12 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.

ხ. გ. ავეტისიანი—9—11 საკუთრ. ბავშვთა ავადმყ.

ი. ი. ტერ-გრიგორიანცი: 1—2 ს. შ[ი]ნაგანი.

საღამოთი:

ა. ნ. იხაკიანი: 6—7 ს. ქალური ავად[მ]ყოფობანი და ქირურგიული.

რჩევა-დარიგება 2 მან. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი ა. ნაგახარდიანი. 101[illegible]

სახალხო განათლების სამინისტროს ნებართვით

1-ლი ქართული ბუხჰალტერიის კურსები

ორივე სქესისთვის, წლოვანობის განურჩევლად.

ალ. მ. საათაშვილისა

ორმაგი ბუხჰალტერია და სხვა საგნები სრული პროგრამით. სწავლა დაიწყებ[ა] სექტემბრის 5 ს. პირობის გაგება შეიძლება დილის 9—12 ს., საღამოთი 5—7 [ს.] მისამართი: ტფილისი, დუშეთის ქუჩა, სახლი № 9 (1-ლი სამიკ. უბანი). 98[illegible]

„კ ა ხ ე თ ი"

მევენახეთა საზოგადოების ღვინის საწყობის განყოფილება გ იხსნა ანდრონიკოვის ქუჩ[ის] დასაწყისში № 1. 925

ვაჭრობა მრეწველობის სამინისტროს ნებართვით

საბუხჰალტრო კურსები

ნ. მ. აბრამიანისა

ორივე სქესისათვის (არსებობს 1895 წლიდან) კურსები ოთხ-თვიანია. მეცადინეო[ბა] ყოველ-დღე კურსებთან იხსნება სავაჭრო განყოფილება იმათთვის, ვისაც ჰ[სურს] ბუხჰალტერია ქართულ ენაზე შეისწავლოს. თხოვნები მიიღება აგვისტოს 20-[დან] სწავლა დაიწყება 1918 წლის სექტემბრის 15-დან. პროგრამისა და წესდების მ[იღება] შეიძლება კურსების კანცელარიაში: ტფილისი, ნიკოლოზის ქ. № 22, ტელ. 7-[illegible]

დ. ი. ზეროზიშვილის

8 კლასიანი ვაჟთა და ქალთა გიმნაზია მთავრობის სასწავლებელთა უფლებ[ით]

(დიდუბე, გლდანის ქუჩაბანდი 15, გიმნაზიის შენობა)

გამოცდები დაიწყება სექტემბრის 1-დან, განმეორებითი გამოცდები სექტემბ[რის] 10-დან. ხოლო სწავლა 20-დან (ახ. სტ.) მიიღებიან ახალი მოწაფეები ხანმ[ო]ცროს და უფროს განყოფილებებში, I, II, III, IV, V და VI კლასებში. კანცე[ლა]რია ღიაა 9—2 ს. და საღამოს 6—8 ს. 92[illegible]

ს ა ს ა დ ი ლ ო

გაიხსნება ისმაილის ქუჩაზე № 9.

(მოსკოვის ქ. კუთხესთან) კვირას სექტემბრის 1-ს. სადილი კეთდება სუფთად და კა[რ]გი ხანოვაგით. სადილი 2 კერძით ღირს 6 მან. (უპუროდ) მსურველთ შეუძლ[იათ] სადილი სახლშიაც წაიღონ. სადილი 2 ს. 5 საათამდე. 92[illegible]

სადილი პურით

სლეპცოვის ქუჩაზე № 3, ბინა 12 (...გას ქუჩის დასაწყისი) იხსნება პატა[რა] სასადილო კარგად მოწყობილ ოთახში, სადაც მიღებულია ზომები, რომ ყველ[ა]ფერი რიგზე იყოს. სადილი იქნება უხვი, ნახევარ გირვანქა პურით წმინდა [illegible]ბოზე, პატარა საუზმით და ეღირება 12 მან. წრე, მზარეულიდან დაწყებულ[ი] შესდგება ინტელიგენტ ქალებისაგან. სადილის ზედმეტ მსურველთ განსაკუთრ[ებით] ფასად შეუძლიათ მოითხოვონ ყავა, ტკბილეული, ღვინო, კონიაკი და [illegible] სადილის მსურველი უნდა ჩაეწეროს წინა დღითვე. გადასახადი არი [illegible] [illegible]თი კვირისა წინდაწინვე. სასადილო გაიხსნება კვირას სექტემბრის 1. 91[illegible]